

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 1 marca 2021 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w Ł., po rozpoznaniu wniosku Centrum (...) sp. z o.o. o stwierdzenie nieważności decyzji, na podstawie art. 61a ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. kpa (Dz. U z 2013 r., poz. 267 ze zm.) w zw. z art. 83a ust. 2 i 83b ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, odmówił wszczęcia postępowania o stwierdzenie nieważności decyzji nr (...) z dnia 10 września 2018 r. dla ubezpieczonego M. L. (1). W uzasadnieniu ZUS podniósł, że drugi wniosek z dnia 22 stycznia 2021 r. Centrum (...) sp. z o.o. o stwierdzenie nieważności decyzji jest tożsamy pod względem podmiotowym o przedmiotowym w stosunku do pierwszego wniosku, który rozpatrzono i postępowanie zakończono wydaniem prawomocnej decyzji, w związku z wycofaniem odwołań. W sprawie występują bowiem te same podmioty oraz dotyczy ona tego samego przedmiotu – decyzji z 10 września 2018 r. i tego samego stanu prawnego – w obu wnioskach wnioskodawca powołuje tę samą podstawę prawną tj. art. 156 § 1 pkt 2 k.p.a. W takiej sytuacji nie może być wszczęte ponowne, kolejne postępowanie w sprawie już zakończonej decyzją, gdyż naruszałoby to zasadę trwałości decyzji wynikającą z art. 16 k.p.a. oraz pewność obrotu prawnego.

/decyzja plik I akt ZUS/

(...) sp. z o.o. z siedzibą w P. w dniu 6 kwietnia 2021 r. złożył odwołanie od powyższej decyzji wnosząc o jej zmianę poprzez stwierdzenie nieważności decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych nr (...) z dnia 10 września 2018 r. dla ubezpieczonego M. L. (1). Skarżonej decyzji zarzucono:

- naruszenie art. 61 a § 1 k.p.a. w zw. z art. 123, art. 83a ust. 2 oraz art. 83b ust. 1 sus poprzez bezpodstawne przyjęcie, że w sprawie zachodzie „inna uzasadniona przyczyna” odmowy wszczęcia postępowania w sprawie w postaci res iudicata, w sytuacji gdy cofnięcie skargi i wydanie postanowienia o umorzeniu postępowania nie korzysta z przymiotu rzeczy osądzonej w rozumieniu ustawy k.p.a.

- naruszenie art. 157 § 1 kpa w zw. z art. 66 ust. 5 sus poprzez rozpoznanie sprawy przez niewłaściwy organ, gdyż wyłącznie właściwym do wydania zaskarżonej decyzji był Prezes Zakładu Ubezpieczeń Społecznych jako organ nadrzędny w stosunku do terenowych jednostek organizacyjnych Zakładu Ubezpieczeń Społecznych.

- naruszenie art. 180 § 1 kpa poprzez nieuprawnione przyjęcie, że art. 83a ust. 2 sus stanowi wyłączenie uregulowanie stwierdzenia nieważności decyzji przez organ rentowy w postępowaniu z zakresu ubezpieczeń społecznych,

- naruszenie art. 91 ust. 5 sus poprzez przeprowadzenie postępowania kontrolnego i sporządzenie protokołu kontroli w sposób niezgodny z prawem i niezgodny ze stanem rzeczywistym, podczas gdy protokół kontroli stanowi podstawę do wydania decyzji w zakresie m.in. zgłaszania do ubezpieczeń społecznych oraz ustalania wymiaru składek i ich poboru.

- naruszenie zasady praworządności (art. 6 kpa), zasady legalizmu (art. 7 Konstytucji RP) i zasady wolności gospodarczej (art. 22 Konstytucji RP) poprzez wydanie zaskarżonej decyzji mimo, iż organ rentowy działał bez podstawy prawnej i z rażącym naruszeniem prawa, co z uwagi na przyjęty w ustawie systemowej tryb samokontroli i brak negatywnych przesłanek stwierdzenia nieważności decyzji ustanowionych w art. 156 § 2 kpa, powinno skłonić organ rentowy do wszczęcia postępowania o stwierdzenie nieważności i wydania zgodnie z art. 158 § 1 kpa decyzji stwierdzającej nieważność decyzji systemowej dotyczącej ubezpieczonego.

- naruszenie zasady informowania stron postępowania (art. 9 kpa) poprzez wielokrotne i celowe wprowadzanie płatnika składek i jego pełnomocnika w błąd oraz udzielanie pouczeń zdawkowych, niejasnych, niekonkretnych i niemających większego odniesienia do sytuacji płatnika składek.

- naruszenie zasady przyjaznej interpretacji przepisów (art. 7a kpa) poprzez pominięcie zarzutów proceduralnych zgłaszanych przez płatnika składek w postępowaniu kontrolnym.

- naruszenie zasady pogłębiania zaufania uczestników do władzy publicznej (art. 8 kpa) poprzez pominięcie zarzutów płatnika składek co do zachowania osób prowadzących kontrolę zgłaszanych przez płatnika składek w postępowaniu kontrolnym.

- naruszenie zasady prawdy obiektywnej (art. 7 kpa) i zasady czynnego udziału stron w postępowaniu (art. 10 kpa) poprzez pomijanie wniosków dowodowych i pism przygotowawczych płatnika składek składanych w postępowaniu kontrolnym (do chwili złożenia niniejszego odwołania żaden z wniosków dowodowych płatnika składek złożonych w postępowaniu kontrolnym nie został rozpoznany),

- naruszenie zasady pogłębiania zaufania uczestników do władzy publicznej (art. 8 kpa) i zasady prawdy obiektywnej (art. 7 kpa) poprzez wydanie decyzji o charakterze schematycznym, o tożsamym i lakonicznym uzasadnieniu.

- naruszenie zasady czynnego udziału stron w postępowaniu (art. 10 kpa) poprzez wielokrotne telefoniczne namawianie ubezpieczonych do bierności w toczącym się postępowaniu administracyjnym i zniechęcanie ich do aktywnego udziału w toczącym się postępowaniu administracyjnym,

- naruszenie przepisów prawa poprzez kontynuowanie czynności kontrolnych pomimo niezawiadomienia płatnika składek o jej wszczęciu po „przerwie”, podczas gdy prawo przewiduje w takim przypadku zobowiązanie organu do odstąpienia od kontroli.

- naruszenie zasady kontroli instancyjnej i zasady pierwszeństwa organu nadrzędnego poprzez pominięcie wydanej w trybie odwoławczym decyzji Prezesa Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z dnia 19 marca 2018 r. w sprawie 993400/81/24/2018 - (...) (zanim decyzja ta została uchylona wyrokiem Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w W.), stwierdzającej przekroczenie ustawowego limitu czasu kontroli płatnika składek w dniu 23 listopada 2017 r.

- naruszenie zasady prawa do sądu (art. 6 Europejskiej Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności) poprzez bezprawne działania organu rentowego polegające na ukrywaniu dokumentów znajdujących się w aktach sprawy oraz celowym przewlekaniu terminu zapoznania się z aktami sprawy przed złożeniem odwołania merytorycznego do Sądu, (pomimo że organ rentowy ma obowiązek niezwłocznie udostępnić stronie akta sprawy, organ potrzebował długiego czasu na uwzględnienie wniosku płatnika składek z dnia 1 października 2018 r. o zapoznanie się z aktami sprawy, tym samym utrudniając płatnikowi składek złożenie odwołania od decyzji merytorycznej).

/odwołanie k.3 – 8 odwrót/

W odpowiedzi na odwołanie pełnomocnik organu rentowego wniósł o jego odrzucenie, ewentualnie o jego oddalenie, oddalenie wniosków dowodowych w zakresie dopuszczenia dowodu z zeznań świadków oraz zasądzenie kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego wg norm przepisanych.

/odpowiedź na odwołanie k.12 – 13 odwrót/

Decyzją z dnia 1 marca 2021 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w Ł., po rozpoznaniu wniosku Centrum (...) sp. z o.o. o stwierdzenie nieważności decyzji, na podstawie art. 61a ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. kpa (Dz. U z 2013 r., poz. 267 ze zm.) w zw. z art. 83a ust. 2 i 83b ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, odmówił wszczęcia postępowania o stwierdzenie nieważności decyzji nr (...) z dnia 10 września 2018 r. dla ubezpieczonej T. Ł.. W uzasadnieniu ZUS podniósł, że drugi wniosek z dnia 22 stycznia 2021 r. Centrum (...) sp. z o.o. o stwierdzenie nieważności decyzji jest tożsamy pod względem podmiotowym o przedmiotowym w stosunku do pierwszego wniosku, który rozpatrzono i postępowanie zakończono wydaniem prawomocnej decyzji, w związku z wycofaniem odwołań. W sprawie występują bowiem te same podmioty oraz dotyczy ona tego samego przedmiotu – decyzji z 10 września 2018 r. i tego samego stanu prawnego – w obu wnioskach wnioskodawca powołuje tą samą podstawę prawną tj. art. 156 § 1 pkt 2 k.p.a. W takiej sytuacji nie może być wszczęte ponowne, kolejne postępowanie w

sprawie już zakończonej decyzją, gdyż naruszałoby to zasadę trwałości decyzji wynikającą z art.16 k.p.a. oraz pewność obrotu prawnego.

/decyzja plik II akt ZUS/

(...) sp. z o.o. z siedzibą w P. w dniu 6 kwietnia 2021 r. złożył odwołanie od powyższej decyzji wnosząc o jej zmianę poprzez stwierdzenie nieważności decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych nr (...) z dnia 10 września 2018 r. dla ubezpieczonej T. Ł.. Skarżonej decyzji zarzucono:

- naruszenie art. 61 a § 1 k.p.a. w zw. z art. 123, art. 83a ust. 2 oraz art. 83b ust. 1 sus poprzez bezpodstawne przyjęcie, że w sprawie zachodzi „inna uzasadniona przyczyna” odmowy wszczęcia postępowania w sprawie w postaci res iudicata, w sytuacji gdy cofnięcie skargi i wydanie postanowienia o umorzeniu postępowania nie korzysta z przymiotu rzeczy osądzonej w rozumieniu ustawy k.p.a.

- naruszenie art. 157 § 1 kpa w zw. z art. 66 ust. 5 sus poprzez rozpoznanie sprawy przez niewłaściwy organ, gdyż wyłącznie właściwym do wydania zaskarżonej decyzji był Prezes Zakładu Ubezpieczeń Społecznych jako organ nadrzędny w stosunku do terenowych jednostek organizacyjnych Zakładu Ubezpieczeń Społecznych.

- naruszenie art. 180 § 1 kpa poprzez nieuprawnione przyjęcie, że art. 83a ust. 2 sus stanowi wyłączenie uregulowanie stwierdzenia nieważności decyzji przez organ rentowy w postępowaniu z zakresu ubezpieczeń społecznych,

- naruszenie art. 91 ust. 5 sus poprzez przeprowadzenie postępowania kontrolnego i sporządzenie protokołu kontroli w sposób niezgodny z prawem i niezgodny ze stanem rzeczywistym, podczas gdy protokół kontroli stanowi podstawę do wydania decyzji w zakresie m.in. zgłaszania do ubezpieczeń społecznych oraz ustalania wymiaru składek i ich poboru.

- naruszenie zasady praworządności (art. 6 kpa), zasady legalizmu (art. 7 Konstytucji RP) i zasady wolności gospodarczej (art. 22 Konstytucji RP) poprzez wydanie zaskarżonej decyzji mimo, iż organ rentowy działał bez podstawy prawnej i z rażącym naruszeniem prawa, co z uwagi na przyjęty w ustawie systemowej tryb samokontroli i brak negatywnych przesłanek stwierdzenia nieważności decyzji ustanowionych w art. 156 § 2 kpa, powinno skłonić organ rentowy do wszczęcia postępowania o stwierdzenie nieważności i wydania zgodnie z art. 158 § 1 kpa decyzji stwierdzającej nieważność decyzji systemowej dotyczącej ubezpieczonego.

- naruszenie zasady informowania stron postępowania (art. 9 kpa) poprzez wielokrotne i celowe wprowadzanie płatnika składek i jego pełnomocnika w błąd oraz udzielanie pouczeń zdawkowych, niejasnych, niekonkretnych i niemających większego odniesienia do sytuacji płatnika składek.

- naruszenie zasady przyjaznej interpretacji przepisów (art. 7a kpa) poprzez pominięcie zarzutów proceduralnych zgłaszanych przez płatnika składek w postępowaniu kontrolnym.

- naruszenie zasady pogłębiania zaufania uczestników do władzy publicznej (art. 8 kpa) poprzez pominięcie zarzutów płatnika składek co do zachowania osób prowadzących kontrolę zgłaszanych przez płatnika składek w postępowaniu kontrolnym.

- naruszenie zasady prawdy obiektywnej (art. 7 kpa) i zasady czynnego udziału stron w postępowaniu (art. 10 kpa) poprzez pomijanie wniosków dowodowych i pism przygotowawczych płatnika składek składanych w postępowaniu kontrolnym (do chwili złożenia niniejszego odwołania żaden z wniosków dowodowych płatnika składek złożonych w postępowaniu kontrolnym nie został rozpoznany),

- naruszenie zasady pogłębiania zaufania uczestników do władzy publicznej (art. 8 kpa) i zasady prawdy obiektywnej (art. 7 kpa) poprzez wydanie decyzji o charakterze schematycznym, o tożsamym i lakonicznym uzasadnieniu.

- naruszenie zasady czynnego udziału stron w postępowaniu (art. 10 kpa) poprzez wielokrotne telefoniczne namawianie ubezpieczonych do bierności w toczącym się postępowaniu administracyjnym i zniechęcanie ich do aktywnego udziału w toczącym się postępowaniu administracyjnym,
- naruszenie przepisów prawa poprzez kontynuowanie czynności kontrolnych pomimo niezawiadomienia płatnika składek o jej wszczęciu po „przerwie”, podczas gdy prawo przewiduje w takim przypadku zobowiązanie organu do odstąpienia od kontroli.
- naruszenie zasady kontroli instancyjnej i zasady pierwszeństwa organu nadrzędnego poprzez pominięcie wydanej w trybie odwoławczym decyzji Prezesa Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z dnia 19 marca 2018 r. w sprawie 993400/81/24/2018 - (...) (zanim decyzja ta została uchylona wyrokiem Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w W.), stwierdzającej przekroczenie ustawowego limitu czasu kontroli płatnika składek w dniu 23 listopada 2017 r.
- naruszenie zasady prawa do sądu (art. 6 Europejskiej Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności) poprzez bezprawne działania organu rentowego polegające na ukrywaniu dokumentów znajdujących się w aktach sprawy oraz celowym przewlekaniu terminu zapoznania się z aktami sprawy przed złożeniem odwołania merytorycznego do Sądu, (pomimo że organ rentowy ma obowiązek niezwłocznie udostępnić stronie akta sprawy, organ potrzebował długiego czasu na uwzględnienie wniosku płatnika składek z dnia 1 października 2018 r. o zapoznanie się z aktami sprawy, tym samym utrudniając płatnikowi składek złożenie odwołania od decyzji merytorycznej).

/odwołanie k.3 – 14 akt o sygn. VIII U 1078/21/

W odpowiedzi na odwołanie pełnomocnik organu rentowego wniósł o jego odrzucenie, ewentualnie o jego oddalenie, oddalenie wniosków dowodowych w zakresie dopuszczenia dowodu z zeznań świadków oraz zasądzenie kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego wg norm przepisanych.

/odpowiedź na odwołanie k.18 – 19 odwrót/

Postanowieniem z dnia 6 sierpnia 2021 r. Sąd połączył sprawę o sygnaturze akt VIII U 1078/21 ze sprawą o sygnaturze akt VIII U 1077/21 w celu ich łącznego rozpoznania i rozstrzygnięcia oraz zarządził ich prowadzenie pod sygnaturą VIII U 1077/21.

/postanowienie k.21 akt o sygn. VIII U 1078/21/

Sąd Okręgowy w Łodzi ustalił, co następuje.

Decyzją z dnia 10 września 2018 r. nr (...) z dnia 10 września 2018 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w Ł. stwierdził, że M. L. (2) podlega obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu w okresie od 7 kwietnia 2015 r. do 30 lipca 2015 r. jako osoba wykonująca umowę zlecenia u płatnika składek Centrum (...) sp. z o.o.

/decyzja plik I akt ZUS/

W dniu 6 maja 2019 r. Centrum (...) sp. z o.o. złożyło wniosek o stwierdzenie nieważności decyzji nr (...) z dnia 10 września 2018 r.

/wniosek plik I akt ZUS/

Decyzją z dnia 30 maja 2019 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w Ł., po rozpoznaniu wniosku Centrum (...) sp. z o.o. o stwierdzenie nieważności decyzji, na podstawie art. 61a ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. kpa (Dz. U z 2013 r., poz. 267 ze zm.) w zw. z art. 83a ust. 2 i 83b ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, odmówił wszczęcia postępowania o stwierdzenie nieważności decyzji nr (...) z dnia 10

września 2018 r. dla ubezpieczonego M. L. (1). W uzasadnieniu ZUS podniósł, że decyzja której dotyczy wnioski o stwierdzenie nieważności jest przedmiotem rozpoznania w postępowaniu przed Sądem Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wskutek odwołania wniesionego przez Centrum (...) sp. z o.o., a wskazany przepis art.77 ust.6 ustawy o swobodzie działalności gospodarczej nie wymienia tego rodzaju postępowania. Co więcej, organ rentowy nie znalazł podstaw do merytorycznego rozpoznania wniosku o stwierdzenie nieważności decyzji, bowiem decyzja z dnia 10 września 2018 r. nie jest decyzją ostateczną. Ponadto zgodnie z przepisem art.83a ust. 2 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych stwierdzenie nieważności może nastąpić tylko z urzędu, a tym samym wyłączono uczynienie tego na wniosek strony. Art.83a ust. 2 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych ma zaś pierwszeństwo przed uregulowaniami w zakresie stwierdzenia nieważności z k.p.a. bowiem zgodnie z art.123 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, przepisy k.p.a. w sprawach uregulowanych ustawą stosuje się, chyba że ustawa stanowi inaczej.

/decyzja plik I akt ZUS/

Prawomocnym wyrokiem z dnia 19 września 2019 r. Sąd Okręgowy w Łodzi oddalił odwołanie Centrum (...) sp. z o.o. od decyzji nr (...) z dnia 10 września 2018 r. (sygn. akt 2350/18).

/okoliczność bezsporna/

Prawomocnym postanowieniem z dnia 25 listopada 2020 r. Sąd Okręgowy w Łodzi, w związku z cofnięciem odwołania, umorzył postępowanie w sprawie z odwołania Centrum (...) sp. z o.o. od decyzji z dnia 30 maja 2019 r.

/okoliczność bezsporna/

Decyzją z dnia 10 września 2018 r. nr (...) z dnia 10 września 2018 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w Ł. stwierdził, że T. Ł. podlega obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu w okresie od 7 sierpnia 2015 r. do 5 lutego 2016 r. jako osoba wykonująca umowę o świadczenie usług u płatnika składek Centrum (...) sp. z o.o.

/decyzja plik II akt ZUS/

W dniu 6 maja 2019 r. Centrum (...) sp. z o.o. złożyło wniosek o stwierdzenie nieważności decyzji nr (...) z dnia 10 września 2018 r.

/wniosek plik II akt ZUS/

Decyzją z dnia 30 maja 2019 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w Ł., po rozpoznaniu wniosku Centrum (...) sp. z o.o. o stwierdzenie nieważności decyzji, na podstawie art. 61a ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. kpa (Dz. U z 2013 r., poz. 267 ze zm.) w zw. z art. 83a ust. 2 i 83b ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, odmówił wszczęcia postępowania o stwierdzenie nieważności decyzji nr (...) z dnia 10 września 2018 r. dla ubezpieczonej T. Ł. W uzasadnieniu ZUS podniósł, że decyzja której dotyczy wnioski o stwierdzenie nieważności jest przedmiotem rozpoznania w postępowaniu przed Sądem Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wskutek odwołania wniesionego przez Centrum (...) sp. z o.o., a wskazany przepis art.77 ust.6 ustawy o swobodzie działalności gospodarczej nie wymienia tego rodzaju postępowania. Co więcej, organ rentowy nie znalazł podstaw do merytorycznego rozpoznania wniosku o stwierdzenie nieważności decyzji, bowiem decyzja z dnia 10 września 2018 r. nie jest decyzją ostateczną. Ponadto zgodnie z przepisem art.83a ust. 2 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych stwierdzenie nieważności może nastąpić tylko z urzędu, a tym samym wyłączono uczynienie tego na wniosek strony. Art.83a ust. 2 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych ma zaś pierwszeństwo przed uregulowaniami w zakresie stwierdzenia nieważności z k.p.a. bowiem zgodnie z art.123 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, przepisy k.p.a. w sprawach uregulowanych ustawą stosuje się, chyba że ustawa stanowi inaczej.

/decyzja plik II akt ZUS/

Prawomocnym wyrokiem z dnia 28 lipca 2020 r. Sąd Okręgowy w Łodzi oddalił odwołanie Centrum (...) sp. z o.o. od decyzji nr (...) z dnia 10 września 2018 r. (sygn. akt 2291/18).

/okoliczność bezsporna/

Prawomocnym postanowieniem z dnia 15 października 2020 r. Sąd Okręgowy w Łodzi, w związku z cofnięciem odwołania, umorzył postępowanie w sprawie z odwołania Centrum (...) sp. z o.o. od decyzji z dnia 30 maja 2019 r.

/okoliczność bezsporna/

Powyższych ustaleń Sąd dokonał na podstawie dokumentów zawartych w aktach niniejszej sprawy oraz aktach rentowych.

Sąd Okręgowy w Łodzi zważył, co następuje:

Odwołania nie zasługują na uwzględnienie.

W pierwszej kolejności wskazać należy, iż w obowiązującym na dzień wydania wyroku stanie prawnym, w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych Sąd powszechny nie jest uprawniony do orzekania w przedmiocie nieważności decyzji administracyjnej, ale przy uwzględnieniu przesłanek określonych w odpowiednich przepisach kodeksu postępowania administracyjnego – rozpoznaje istotę sprawy, która stanowi istnienie (nieistnienie) wynikającego z przepisów prawa materialnego określonego prawa lub zobowiązania stwierdzonego wadliwą decyzją organu rentowego /wyrok SA w Szczecinie z dnia 27 stycznia 2015 r. III AUa 346/14 Legalis nr 12425885/

W postępowaniu cywilnym w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych sąd orzeka o prawach lub obowiązkach stron na podstawie przepisów prawa materialnego. Sąd ten dokonuje merytorycznej, a więc uwzględniającej przepisy prawa materialnego kontroli prawidłowości aktu organów rentowych, natomiast wady decyzji wynikające z naruszeń przepisów postępowania przed organem rentowym pozostają zasadniczo poza zakresem jego rozpoznania (tak Sąd Apelacyjny w Gdańsku w wyroku z dnia 15 października 2015 r. III AUA 760/15).

Od momentu wniesienia odwołania do sądu rozpoznawana sprawa staje się sprawą cywilną, podlegającą rozstrzygnięciu według zasad właściwych dla tej kategorii. Odwołanie od decyzji pełni rolę pozwu, a jego zasadność ocenia się na podstawie właściwych przepisów prawa materialnego. Na tego rodzaju wadach decyzji skupia się też postępowanie sądowe, a wady spowodowane naruszeniem przepisów postępowania przed organem rentowym, pozostają w zasadzie poza przedmiotem postępowania (tak Sąd Najwyższy w uzasadnieniu postanowienia z dnia 15 września 2011 r., II UZP 8/11, OSNP 2012 r. nr 19 - 20, poz. 252).

Z utrwalonego orzecznictwa Sądu Najwyższego wynika, że sąd ubezpieczeń społecznych -jako sąd powszechny - może i powinien dostrzegać jedynie takie wady formalne decyzji administracyjnej, które decyzję tę dyskwalifikują w stopniu odbierającym jej cechy aktu administracyjnego będącego przedmiotem odwołania (por. uchwały Sądu Najwyższego z dnia 21 listopada 1980 r., III CZP 43/80, OSNCP 1981 nr 8, poz. 142; z dnia 27 listopada 1984 r., III CZP 70/84, OSNCP 1985 nr 8, poz. 108 oraz z dnia 21 września 1984 r., III CZP 53/84, OSNCP 1985 nr 5 - 6, poz. 65).. Stwierdzenie takiej wady następuje jednak tylko dla celów postępowania cywilnego i ze skutkami dla tego tylko postępowania. Podzielając to stanowisko, jak i pogląd wyrażony w postanowieniu Sądu Najwyższego z dnia 28 maja 2002 r., II UK 356/01 (OSNP 2004 nr 3, poz. 52), wskazać należy, że w wypadkach innych wad, wymienionych w art. 156 § 1 KPA i w przepisach, do których odsyła art. 156 § 1 pkt 7 KPA, konieczne jest wszczęcie odpowiedniego postępowania administracyjnego w celu stwierdzenia nieważności decyzji i wyeliminowania jej z obrotu prawnego. Zgodnie z poglądem wyrażonym w przywołanym postanowieniu Sądu Najwyższego z dnia 28 maja 2002 r., będącym wyrazem ugruntowanego już stanowiska w doktrynie i orzecznictwie, instytucja stwierdzenia nieważności decyzji administracyjnej nie mieści się w pojęciu "odwołania" i nie podlega normie art. 83 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych. Podnieść należy, że wśród przewidzianych w art. 477⁹ § 3 KPC, art. 477¹⁰ § 2 KPC i art. 477¹⁴ KPC sposobów rozpoznania odwołania przez sąd nie przewidziano stwierdzania nieważności decyzji organu rentowego, nawet przy odpowiednim stosowaniu

art. 180 § 1 KPA Natomiast decyzja organu rentowego o tyle ma znaczenie, że w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych przedmiot żądania (sporu) jest określony treścią tej decyzji (tak: Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 6 września 2000 r., II UKN 685/99, OSNAPiUS 2002 nr 5, poz. 121; w postanowieniu z dnia 13 maja 1999 r., II UZ 52/99, OSNAPiUS 2000 nr 15, poz. 601).

Konsekwentnie, podstawą rozstrzygnięcia sądowego mogą być tylko przepisy prawa materialnego (i ewentualnie postępowania cywilnego), a nie przepisy procedury administracyjnej. Wskazać należy, iż postępowanie w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych toczy się trybie odwoławczym od decyzji organu rentowego, co wynika z treści art. 476 § 2 KPC. Taki odwoławczy tryb postępowania powoduje, iż sąd powszechny rozpoznając odwołanie wniesione przez stronę postępowania dokonuje kontroli prawidłowości decyzji wydanej przez organ rentowy z punktu widzenia jej zgodności z prawem i równocześnie związany jest jej zakresem. Poza sporem jest, iż skarżąca wnosząc odwołanie od decyzji z dnia 1 marca 2021 r. wszczęła niniejsze postępowanie sądowe. Niemniej jednak nie sprawia to, iż przedmiotem analizy Sądu może być ewentualna nieważność decyzji z dnia 10 września 2018 r., gdyż jak podniesiono powyżej w obowiązującym stanie prawnym nie leży to w kognicji Sądu – jest objęte procedurą administracyjną - a poza tym nie było to objęte przedmiotem orzekania organu rentowego.

Z całą stanowczością podkreślić należy, iż przedmiotem zaskarżonej decyzji była odmowa wszczęcia postępowania w przedmiocie stwierdzenia nieważności decyzji nie zaś odmowa stwierdzenia nieważności tej decyzji. Tym samym zarzuty skarżącej mające na celu wykazanie nieważności orzeczeń z dnia 10 września 2018 r., wskazujące na rzekomo nieprawidłowe działania organu rentowego w zakresie prowadzonego postępowania skutkującego wydaniem decyzji z dnia 10 września 2018 r. nie mogą prowadzić do spodziewanych przez stronę skutków procesowych. Przedmiotem analizy Sądu na skutek wniesienia odwołania od decyzji z dnia 1 marca 2021 r. może być bowiem tylko i wyłącznie legalność odmowy wszczęcia postępowania w przedmiocie stwierdzenia nieważności decyzji z dnia 10 września 2018 r.

Mając to na uwadze wskazać należy, iż zgodnie z art. 83a ust. 2 powołanej ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych decyzje ostateczne Zakładu, od których nie zostało wniesione odwołanie do właściwego sądu, mogą być z urzędu przez Zakład uchylone, zmienione lub unieważnione, na zasadach określonych w przepisach Kodeksu postępowania administracyjnego. Stosownie do art. 16 § 1 Kodeksu postępowania administracyjnego - decyzje ostateczne to takie, od których nie służy odwołanie w administracyjnym toku instancji.

Art. 83a ust. 2 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych ogranicza więc kompetencje strony do inicjowania postępowania o stwierdzenie nieważności decyzji, pozwalając na ich weryfikację wyłącznie wykonawcom zabezpieczenia społecznego (ZUS, Prezes KRUS, wojskowe organy rentowe) pod warunkiem, że od takiej decyzji nie zostało uprzednio złożone odwołanie do właściwego sądu. (wyrok SA Rzeszów z dnia 27-12-2013 III AUa 905/13) Zwrócić należy również uwagę, że przepis ten po pierwsze dotyczy tylko możliwości działania przez organ rentowy z urzędu, a nie na wniosek strony, a po drugie, dotyczy to tylko decyzji, od których nie zostało wniesione odwołanie do właściwego sądu. /wyrok SA Katowice z dnia 18-10-2013 III AUa 70/13 /

Decyzje, o których mowa w przepisie art. 83a ust. 2 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, podejmowane są z urzędu, za zgodą strony. Nie oznacza to jednak, że strona zainteresowana zmianą lub uchyleniem ostatecznej decyzji organu rentowego nie może składać wniosków w tym zakresie. Jej wniosek należy w takim przypadku potraktować, jako wniosek o wszczęcie postępowania z urzędu. /wyrok SA Łódź z dnia 25-06-2014 III AUa 2066/13/

Jednakże wskazanie przez ustawodawcę w przepisie art. 83a ust. 2 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych na uprawnienie organu do unieważnienia decyzji z urzędu, z jednoczesnym odesłaniem do stosowania tego uprawnienia na zasadach określonych w przepisach kodeksu postępowania administracyjnego należy uznać za ustawowe zawężenie sposobu wszczęcia takiego postępowania tylko z urzędu, wykluczając dopuszczalność jego wszczęcia na wniosek strony do tego uprawnionej, jeżeli uprzednio strona nie złożyła odwołania od tej decyzji do sądu pracy i ubezpieczeń społecznych. /wyrok WSA Warszawa z dnia 19-07-2007 (...) SA/Wa (...)/

Ponadto zgodnie z art. 154 § 1 kpa decyzja ostateczna, na mocy której żadna ze stron nie nabyła prawa, może być w każdym czasie uchylona lub zmieniona przez organ administracji publicznej, który ją wydał, jeżeli przemawia za tym interes społeczny lub słuszny interes strony.

Na gruncie rozpoznawanej sprawy – co słusznie podkreślił organ rentowy w zaskarżonej decyzji nie nastąpiła też, żadna zmiana okoliczności faktycznych, mających znaczenie dla oceny występowania przesłanek interesu społecznego lub słusznego interesu strony. Okoliczności te nie zostały wykazane przez skarżącą choć to na niej w tym zakresie spoczywał ciężar dowodu – art. 6 kc. Wobec tego i te przesłanki nie mogą wpływać na zmianę zaskarżonej decyzji.

W ocenie Sądu Okręgowego brak jest też podstaw do uwzględnienia wniosku skarżącej i wszczęcia postępowania w sprawie stwierdzenia nieważności decyzji z dnia 10 września 2018 r. Podkreślić należy, że prawomocnymi wyrokami z dnia 19 września 2019 r. oraz 28 lipca 2020 r. Sąd Okręgowy w Łodzi oddalił odwołania Centrum (...) sp. z o.o. od decyzji z dnia 10 września 2018 r., a co więcej prawomocnymi postanowieniami z dnia 15 października 2020 r. oraz z dnia 25 listopada 2020 r. umorzono postępowania w związku z odwołaniami skarżącej od decyzji z dnia 30 maja 2019 r. na mocy których już wówczas odmówiono jej wszczęcia postępowania o stwierdzenie nieważności decyzji z dnia 10 września 2018 r.

Zgodnie z art. 365 § 1 kpc, orzeczenie prawomocne wiąże nie tylko strony i sąd, który je wydał, lecz również inne sądy oraz inne organy państwowe i organy administracji publicznej, a w wypadkach w ustawie przewidzianych także inne osoby. Zgodnie zaś z art. 366 kpc wyrok prawomocny ma powagę rzeczy osądzonej tylko co do tego, co w związku z podstawą sporu stanowiło przedmiot rozstrzygnięcia, a ponadto tylko między tymi samymi stronami.

Tym samym nie jest dopuszczalne w świetle art. 365 § 1 KPC odmienne ustalenie zaistnienia, przebiegu i oceny istotnych dla danego stosunku prawnego zdarzeń faktycznych w kolejnych procesach sądowych, chociażby przedmiot tych spraw się różnił. /wyrok SA Łódź z dnia 11-12-2018 I ACa 278/18/. Zakazane jest także dokonywanie ustaleń sprzecznych z uprzednio osądzoną kwestią (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 14 listopada 2013 roku, sygn.. II PK 38/11). Rozciąga się ona również na zawarte w uzasadnieniu motywy rozstrzygnięcia, które mogą mieć znaczenie dla ustalenia zakresu mocy wiążącej i powagi rzeczy osądzonej prawomocnego orzeczenia (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 27 czerwca 2014 roku, sygn. V CSK 433/13). Strony zaś nie mogą opierać swojego stanowiska na zarzutach sprzecznych z oceną prawną sądu (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 30 stycznia 2013 roku, sygn.. V CSK 101/12).

Mając powyższe podkreślenia wymaga, iż wydając prawomocne rozstrzygnięcia w przedmiocie legalności ww. decyzji Sądy nie znalazły podstaw by kwestionować ich poprawność, choć ta zależała także od oceny stanu faktycznego związanego z wydaniem decyzji z dnia 10 września 2018 r. W konsekwencji w chwili obecnej brak podstaw do czynienia ustaleń odmiennych w tej materii. W świetle prawomocnych już orzeczeń brak jest więc uchybień proceduralnych, czy merytorycznych uzasadniających wszczęcie postępowania w sprawie zmiany decyzji z dnia 10 września 2018 r.

Z tych wszystkich względów Sąd Okręgowy w Łodzi, na podstawie art. 477¹⁴ § 1 KPC oddalił odwołania jako bezzasadne.

O kosztach procesu Sąd orzekł na podstawie art.98 k.p.c., a wysokość wynagrodzenia pełnomocnika Zakładu Ubezpieczeń Społecznych ustalił zgodnie z § 9 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz. U. z 2018 r., poz.265), po 180 zł za każdą z połączonych spraw.

Zarządzenie: odpis wyroku z uzasadnieniem

doręczyć pełnomocnikowi płatnika przez P.I.

S.B.